

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok --- 4 koruny --- hal. Na pol roka --- 2 " --- " Na štvrt roka --- 1 " 20 " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník, kraj. vyslanec. Majiteľ a vydavateľ : JAN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stúpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.</p>
---	---	---

Ako sa organizovať ?

Ak sa chce ľud náš kresťanský organizovať k sebaobrane, musí byť ponajprv vzdelaný, po druhé musí byť medzi sebou svorný a prajný navzájom.

Nieto väčšieho nešťastia pre ľud, ako keď jednotlivci zapredávajú sa potajomne pre zdánlivý zisk chatrný, a z lakomosti chodia si len po svojich chodníkoch, mysliac si : nech parom vezme všetko, nech len ja môžem čo-to získať. Nuž kde sa takéto potmehúdelov mnoho nachádza, tam je tá organizácia už potom značne obťažaná. Ale to nevádi. Nech len tí čestnejší vo všetkom a všade spoludržia, nech organizujú sa aj proti takým zradným lakomcom, veď aj tí potom nahliadnu svoje nerovné a budú musieť vzdať sa všetkého ich potmehúdelstva.

Hovorí sa, že príklady poučujú nás najlepšie. Pozrime si teda príklad nemeckých alebo rakúskych kresťanov, ako sa títo organizovali proti ich politickým potlačovateľom. Ono to šlo tu tiež ťažko. Sedliaci, robotníci a remeselníci začali sa zhusta radíť. Každú nedeľu po odpoledných službách božích bolo vídať hrby shromáždeneho ľudu kresťanského v blízkosti chrámu božieho. A pri týchto priateľských rozhovoroch nebolo počuť prázdnych rečí, nebolo žiadnych zbytočných krikov a zván. Tu zkusenejší a rozumnejší občania prednášali ostatným poslucháčom o krivdách hospodárov, remeselníkov a robotníkov. Poukázali tiež na tých, ktorí najväčmi idú v politike proti ľudu kresťanskému. Rozoberali aj to, akej taktiky, akých spôsobov používajú protivníci. Radili sa potom, ako majú sa brániť, aby zvíťazili

nad politickými protivníkmi svojimi. A koniec koncov bol ten, že uznali najprv svoje hriechy, totižto tú svoju nesvornosť pri bojoch politických, pre ktorú dosiaľ uchádzalo sa im iba samých porážok.

Takéto porady poučovali ich vždy väčšmi a povzbudzovaly k tomu, aby sa organizovali k sebaobrane.

Aby boli vždy obznámení s každým politickým pohybom, ustálili si medzi sebou, že predplatia si tolko a tolko novin. Rozumie sa, že volili si noviny len také, ktoré im zodpovedaly, ktoré boly ducha pravého kresťanského, a ktoré najviac zaoberaly sa so záujmami jejich. I sami dopisovali do novin. A netrvalo to dlho, už po všetkých obciach chodily noviny vo veľkom počte, tak, že málo nachádzalo sa domov, kde by neboli mali predplatených dobrých novin.

Ale nahliadli čoskoro i to, že sami na seba ponechaní nie sú dostatoční k organizácii. Hľadali si tedy vodcov, v ktorých by sa nesklamali. K takýmto potom vinuli sa s neohrančenou láskou a dôverou. Týchto vodcov svojich vo všetkom ochotne poslúchali, ich horlive napomáhali, čoho následok bol zas ten, že aj vodcovia tí potom celou oddanosťou a oduševnenosťou oddali sa ratovaniu ľudu.

Keď už bol ľud trochu poučenejší a stálejší, začali sa organizovať aj majetkove. Zakladali na všetky strany malé sporiteľne, a tieto spojili s niekoľkými väčšími bankami. Po tomto prvom kroku nasledoval druhý, pre nemeckých katolíkov ten najväčnejší : založili si všade mliekárne. Poloha, ktorú obývajú nemeckí katolíci, je taká, že sama od seba žiada pilné dochovávanie statku

následkom čoho mliekárne sú tam prepotrebné. Ale je aj pravda, že v Nemecku najdeš krome veľkých obcí mliekárne aj v takých malých salašoch, ktoré zo 6—10 pomov pozostávajú.

Naposledy zakladali si aj spolky potravné to jest sklepy na odpredaj článkov k výžive potrebných. K týmto spolkom kde-tu pristavili pozdejšie aj spoločné sklady pre obilie (sýpky) a na odpredaj priemyslových výrobkov. Popritom neprestávali sa poučovať v katolíckych čítacích kruhoch a veľmi mnohí navykli úplnej strizli-tak, že do roka nepožili žiadneho liehového nápoja.

My tu nechceme hádať sa nad tým, zdá-liž bola by možná aj u nášho kresťanského ľudu takáto organizácia, alebo nie. Len toľko prizvukujeme, že kde niečo svornosti, kde každý len sebe chce hrabať a za vec spoločnú urobiť a obetovať ničoho nechce: tam má nepriateľ veľmi ľahkú prácu. Jedného nastraší, druhého zakúpi, tretieho oklame, štvrtého opojí a vôbec vie si s každým rady dať, lebo má do činenia len s jednotlivcami a nie s celkom. S tým svorným celkom by nič nesviedol, ale s potratenými v zásadách a v spolunažívaní, pomôže si ako nič.

Jedno mi je u nášho ľudu nepochopiteľné. Ale dovoľte-že mi, aby som vám povedal rovno do očí, že ste vy veru, moji dobrí, v istej veci veľkí čudáci. A viete v čom? Nuž v tom, že sa vy n. pr. svojho žida-krémára alebo kupca viacej bojíte, ako svojho vlastného pána farára! Aspoň mnohí z vás tak robia, akoby si toho žida väčšmi vážili a šetrili, ako posvätenú osobu duchovného. Nuž a to veru je nie pekne, ba je to potupa na takých — ináč pobožných a poctivých ľuďoch, ako ste vy. Už len toho krémára alebo kupca, alebo fiškála, ktorý so mňa žije, nemám sa prečo báť. A to je predsa len nehodné počinanie, keď ti spomenutí, z vás žijúci ľudia idú proti vám pri voľbách, ako nakazení. Nuž ale, či to ľud náš ozaj musí znášať nečinne? Či nemá ozaj možnosti a spôsobu dať takým ľuďom pocítiť, že sa to veru tak s vami zachádzať nepatrí?

Organizácia ľudu kresťanského nech započína sa tedy tak a tam, ako, a kde je možná. A voči z nás žijúcim kupcom je zaiste veľmi možná. Sprostáci, ktorí nevedia samostatne jednať a sa postavíť na nohy vlastné, povedajú s farižejským vzdychom: «Ach, veď sme kresťania, do-

prajme toho chleba každému, veď to tak láska kresťanská káže!» Takito nábožní stonáci a stonáčky cítia sľutovanie nie nad tým bohatým protivníkom ľudu kresťanského, ale väčšmi nad jeho pálenkou a rozolišom, proti ktorému organizovať sa im paškrtný gágor nedovolí. Takej lásky kresťanskej Pán Boh nepotrebuje, keď ty ideš napomáhať grošom svojim tých, čo cirkev našu svätú utláčajú, jej sviatosti z platnosti vytískajú, jej kňazstvo prenasledujú, dobré mravy podkopávajú a na majetky cirkevné čihajú. Kto je tedy baba a motovidlo, nech sa organizuje doma pod pecou alebo v šenku so smradlavou skleničkou; ale čo je poriadnejšie a rozumnejšie nech sa povzbudzuje na vzájom, nech priateli sa a poučujú k sebavedomej organizácii, aby sme nezostali na veky nehodným ometlom protivníkov našich. S.

POLITICKÉ CHÝRY.

Tajnostný Apponyi.

Kto číta už od dávna noviny, bude vedieť, že gróf Apponyi bol úprimným priateľom a privržencom bývalého ministra Szélla. Veď akonáhle Széll stal sa ministrom, Apponyi, ktorý bol predtým na protivnej stránke, prestúpil i so všetkými priateľmi svojimi na stránku vládnú k vôli novému vtedy ministrovi Széllovi. Széll pre tie vojenské návrhy musel prepadnúť, k čomu dopomohol mu terajší minister Tisza. Tento Tisza stal sa ministrom len na taký spôsob, že si osvojil tie podmienky návrhov vojenských, ktoré bol Apponyi múdre vymyslel. Toto Apponyi aj do očí bol vyčítal Tiszovi, tak, že teraz gróf Apponyi a gróf Tisza stoja si oproti sebe ako politickí nepriatelia.

Teraz, keď sa delegácie už zakončili a snemovňa uhorská sa znovu otvorila, (1. marca) mnohí očakávali, že Apponyi bude otvorene bojovať na sneme proti Tiszovi, aby ho pomocou obštrukcie čím skorej zbuktatoval. Ale Apponyi nemieni takto bojovať. On má akési tajné plány; vôbec celá osobnosť Apponyiho bola odjakživa akosi tajnostná.

Na porade Apponyistov stalo sa, že O. Ivanka navrhoval verejne, aby sa Apponyisti pridružili k boju proti vláde. Na miesto neprítomného Apponyiho odpovedal mu Szentiványi, že takýto boj bol by Apponyimu veľmi neprijemný. O Apponyim sa hovorí, že on najprv chce utíšiť

obstrukciu a potom že on sám povedie celú opozíciu do boja proti vláde. Nuž tento plán Apponyiho je ozaj tajnostný. Po obstrukcii či bude možno značnejší boj viesť proti vláde, a jestli to bude možné, zdá sa že bude vstave Apponyi celú opozíciu — povedzme aj Košuthistov — sdružiť do boja proti vláde?

Plány Tiszove.

Dňa 1-ho marca bolo zase prvé zasadnutie snemu uhorského. Vybavily sa na ňom len daktoré formality: predseda oznámil viaceré prosby a pripisy stolíc. Potom interpelloval Polónyi o tom, že Khuen-Héderváry má sa stať osobným ministrom Jeho Veličenstva, čo drží on za nemožné, keďže Héderváry označený je ako taký, ktorý podplácať chce opozíciu. — Štefan Tisza bránil Khuen-Héderváryho.

Na konci zasadnutia šiel Tisza k Szederkényimu, akožto k jednému z vodcov obstrukcie, i nahováral ho, aby odstúpili od ďalšieho boja, ináč že nútený bude chopiť sa istých prostriedkov ku zpäťvedeniu narušeného poriadku parlamentárneho.

Tisza má tedy tiež akéś plány, pred verejnosťou ešte neznáme. Ale vyšlo na javo z nich predsa tolko, že Tisza zamýšľa predostreť návrh o zmenení stanov o poriadku pojednávania parlamentárneho. Tento návrh že silou-mocou, pri neprestajnom, stálom zasadnutí dá odhlasovať.

Proti takémuto plánu Tiszovému budú v prvom rade Ugronisti bojovať, potom aj z Apponyiho privrzcov asi 12-ti. Ba aj Košuthovci mali poradu, na ktorej ešte aj Polónyi osvedčil sa za boj proti vláde, i viacerí zo strany, ak by Tisza zamýšľal dajaké násilenstvo. Spolu uzavrelo sa i to, že proti vojenským návrhom istí členovia strany Košuthovej zase budú rečniť. Sám predseda Thaly osvedčil, že proti zmenení stanov pojednávania aj on sám povstane do boja.

Akže tedy Tisza neodstúpi od svojho plánu nešťastného, nuž máme isté výhľady na kruté patálie snemové už o pár dní.

Nový minister.

Vymenovanie grófa Khuen-Héderváryho za ministra ku osobe jeho veličenstva, jako sa dozvedáme, úradný časopis priniesie už v jednom zo svojich najbližších čísiel. Gróf Héderváry po svojom vymenovaní odcestuje ku svojim voličom do Temešváru, aby dľa parlamentárneho zvyku složil svoj mandát a podrobil sa novej volbe. — Z tejto príležitosti gróf Khuen-Héderváry zmieni sa aj o politickej situácii.

K lepšiemu pochopeniu tohoto vymenovania poznamenáme, že úrad takéhoto ministerstva nezasahuje do spravovania krajiny tak, ako je to pri iných ministerstvách. To jest, že zakaiaľ každé ministerium má rozličné starosti a práce, poviem o financiach (peniaze), o orbe, o výučbe, o kupectve, o práve, atď.: zatiaľ osobný minister Jeho Veličenstva žiadnej takej práce nemá, a preto nemá ani tolkých úradníkov, ani rozpočtu pre svoje úrady.

Takéto vymenovanie je len dôkazom dôvery kráľa a veľké vyznačenie pre patričného, ktorého si Jeho Veličenstvo kráľ za svojho dôverného radcu vyvolí.

Hlasovacie právo robotníkov.

Nový minister Tisza bol sa osvedčil, že po istý stupeň bol by ochotný dať aj robotníkom hlasovacieho práva. O úprimnosti takejto dobrej vôle ministrovej dalo sa vopred pochybovať.

Teraz upravil Tisza na fabrikantov obežník, v ktorom žiada isté vývody o tom, koľkých a akých robotníkov mohli by odporúčať ako spoľahlivých, ktorým by hodno bolo dať hlasovacieho práva.

Teda minister hľadá robotníkov spoľahlivých, takých, ktorých mu budú židovskí fabrikanti odporúčať. Tisza tedy stará sa vlastne o záujmy fabrikantov a nie o záujmy robotníkov; lebo veru každý fabrikant len takého robotníka bude odporúčať, ktorý drží vo všetkom len s fabrikantmi. Nuž je to pre robotníkov horšie ako nič, keď záujmy jejich vydajú sa na milosť a nemilosť fabrikantov.

Obchodná smluva s Nemeckom.

Spoločná ministerská porada tieto dni zasadla pod predsedníctvom zahraničného ministra grófa Goluchovského. Na poradách boly ustálené tie zásady, ktorých sa poverenci oboch vlád vo vyjednávaní s poverencami nemeckej vlády pridržať majú. Poverenci vlád zasadli k porade v stredu popoludní. Členovia uhorskej vlády v ne-deľu prišli späť do Budapešti.

Delegácie.

V sobotu delegácie zaključili svoje účinkovanie. Uhorská delegácia mala dve zasadnutia. Na prvom zasadnutí po tretí zas odhlasovali uzavretia a poslali rakúskej delegácii cieľom srovnania. V popoludňajšom zasadnutí vzali v známosť zprávu, že sa uzavretia srovnávajú a potom spoločný minister barón Štefan *Burián* v mene jeho veličenstva vyslovil vďaku delegátom za obeťavosť. Biskup *Firczák* vyslovil vďaku delegátom predsedovi a funkcionárom delegácie a predseda gróf *Szapáry* poďakoval v mene svojich funkcionárov. V záverečnej reči vyzdvihol výdobytky na poli vojenskej výchovy a svoju reč skončil s privolaním kráľovi na slávu. — Rakúska delegácia tiež v sobotu mala svoje zasadnutie.

Balkánska otázka.

Vojenské kruhy rakúsko-uhorské stále tajá, že by monarchia naša zamýšľala na prípad poslať armádu svoju na Balkán k utišeniu nepokojov medzi Macedoncami a Tureckom.

Ale sa to darmo tají, lebo aj v cudzozemsku hovori sa o mobilizácii nášho vojska na Balkán. Tak v Taliansku bývalý minister hovoriac o tejto otázke, osvedčil, že Taliansko bude musieť cele úprimne podporovať akciu Rakúsko-Uhorska na Balkáne, ale len v tom páde, ak by nebolo reči o voľajacom novom podmanení pre Rakúsko-

Uhorsko z balkánskeho územia. Lebo v tomto poslednom páde Taliansko len pod tou podmienkou mohlo by ísť na ruku Austro-Uhorsku, jestli by aj Taliansko malo zabezpečené isté výhody na primori adriatickom.

Z Paríža oznamujú, že tam sa celkom vážne rozpráva o mobilizácie našej na Balkán. Francúzske zahraničné ministerstvo vraj zakročilo vo Viedni a v Ríme, aby Rakúsko-Uhorsko a Taliansko nevyužítokovali zamestnanie Rusov z Japoncami ku voľajakým výdobytkom na Balkáne.

Rusko-japonská vojna.

Jako posledné zprávy oznamujú, Japonci urobili nový útok na Port-Artur, O tomto útoku so strany Japoncov na Port-Artur oznamujú nasledovné: Dňa 24-ho februára nad ráno o 3. hodine Japonci pokúsili sa zatarasiť vchod do port-arturského prístavu a tam stojacu a nedávno porúchanú loď «Retvizan» potopíť a výbušnými látkami naplnené svoje lode voviezť do prístavu. Veliteľ Retvizanu spozoroval japonské torpedové korvetty a hneď začal páliť. Na japonské korvetty začali páliť aj s brehov a tak dva japonské parníky, ktoré chcely udfreť na Retvizan, vo vchode do prístavu vzaly zrazu. Jedna vyšla na vyšnievajúce bralo, druhá utonula. Medzi tým strelba na korvetty trvala ďalej a keď vyšlo slnce, z port-arturskej pevnosti videli štyri spustošené parníky, ostatných osem korvett sa ale utiahlo. Ztraty v životoch sú nie známe, ale ruská úradná zpráva oznamuje, že Rusi žiadnej ztraty neutrpeli. Japonci podujatím sa na takýto útok opäť dokázali svoju veľkú smelosť. Zaiste ich k tomu vábila tmavá noc, keď s dvoma korvettami zašli až do port-arturského prístavu. Nech Rusi nesbadajú príchod zapaľujúcich lodí japonských, tak ich flotta bola by utrpela osudnú «nevýhodu».

I novšie úradné ruské zprávy potvrdzujú, že Japonci pri tomto útoku prišli len o šesť podpalujúcich parníkov, totiž o menšie loďky, ktorých úlohou je podpaľovať nepriateľské lode a ktoré i tak vraj boly ku zkazke určené. Žeby boly utonuly aj japonské torpedové korvetty, to nespomína ani admirál Alexejev vo svojej zpráve a ten by len nebol zabudol oznámiť takúto radostnú udalosť ruskému cárovi.

Z Port-Artura došlo viac správ o novších útokoch Japoncov na pevnosť port-arturskú, poľazne na ruskú flottu, ktorá sa tam nachod, ale tieto zprávy sú neúplné. Oznamuje sa len toľko, že Japonci po tom, keď pred vchodom port-arturského prístavu potopili štyri kamením nakladené parníky, urobili útok na druhý deň, to jest i 25. i 26. februára bombardovali port-arturskú pevnosť. Jedna zpráva hovorí, že Japonci preto strieľali, aby takto odvrátili pozornosť ruskej flotty od toho, že v zálive Golobina vysadá na breh japonské vojsko. Veliteľ Port-Arturu ale oznamuje, že sa Japoncom nepodarilo vysadnúť na breh.

Veliteľ japonskej flotty Togo oznámil do Tokia, že pri ponorení lodí nakladených kamením z mužstva nikto neprišiel o život. Togo ale ďalej hovorí, že sa mu pre

ostrú strelbu Rusov nepodarilo potopiť lode na tých miestach, kde by ich on bol rád potopil. Tak tedy zatarasíť vchod do port-arturského prístavu sa mu nepodarilo.

Chýr že japonské čaty vysadly na breh pri Vladivostoku ešte nenie ani potvrdený, ani podvrátený. Najnovšie zprávy ale zase krátko oznamujú, že jedna kozácka čata už prešla cez riekú Jalu a tak prekvapila jednu japonskú stráž, že Japonci tam ponechali svoje kone a ušli. Trochu divne síce znie táto zpráva, že jazdec nechá svojho koňa a na vlastných nohách sa zachráni pred kozákmi.

Došla aj taká zpráva, ktorá ak je pravdivá narobí Rusom mnoho obtížností. Rusi totiž s obrovskou presilou stroja sa napadnúť Japoncov, ale že víťazstvo v mnohom ohľade bude závisieť od toho, či na tak ďalekom bojišti budú vedieť stravovať svoje vojsko, lebo úplné stráženie tak dlhej dráhy je takrečeno nemožné. Stravovanie ruského vojska chcú Japonci znemožniť a tým cieľom organizujú bandy a že nie bez výsledku, svedčí zpráva zo Šanghaju, dľa ktorej vraj čínski úradníci oznámili, že do Mandžurie vtrhli bandy jazdcov. Títo banditi sú vojensky zorganizovaní a podelení do šesť vojenských tried. Ich cieľom je, aby pokazili železničné dráhy, aby popretřhali telegrafické spojenia a aby polapali čaty s proviantom. Akonáhle vtiahne japonská armáda do Mandžurie, títo banditi sa hneď pripoja ku japonským čatám. Stravovanie ruského vojska bolo by tedy týmto veľmi ohrozené a ku ochrane doprave proviantu bola by potrebná celá osobitná armáda.

Následkom tej dlhej cesty, ktorá trvá štrnásť dní, kým z Ruska dopraví sa to vojsko, viac mužstva im onemocnelo, z tej príčiny odcestovalo tieto dni na miesto bojišťa šesťdesiat lekárov.

Najnovšie o rusko-japonskej vojne.

Japonci zase dobíjali na Port-Artur a ačpráve nútení boli pred strelbou ruských kanónov utiahnuť sa, predsa podarilo sa im tri ruské lode porúchať a jednu menšiu zničiť. Japonci neprestajne dobíjajú na Port-Artur, z čoho nasleduje, že túto pevnosť prístavnú chcú podmaniť. — Ba Japonci odplavili až hore pod Vladivostok a svojimi loďami obstali prístav tak, že ruské vojenské lode vladivostocké nemôžu teraz na široké more.

V Koree bola prvá srážka medzi jedným oddielom ruských kozákov (konniectvo) a tiež konniectvom japonským. Rusí kozáci zahnali Japoncov a odobrali im kone.

Z Viedne oznamujú, že tam antisemiti vydržovali veľké shromaždenie, na ktorom oduševňovali sa za Rusko a priali mu úplného víťazstva nad Japoncami už i len preto, bo vraj v záujme Japoncov hýbe sa všetko židovstvo celej Európy. Porážka Japoncov bude značiť vraj porážku židovstva.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boli korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Kreštana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

S týmto teda upozorňujeme ct. čitateľov, aby jedon každý pousiloval sa čo v najkratšom čase predplatok svoj zaslať, lebo ináčej prinútení budeme časopis zastaviť.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny

na pol roka 2 koruny

na štvrt' roka 1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Krešt'an» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

BESEDNICA.

Úžerník.

— Nakreslil *Zaosek*. —

(Dokončenie.)

Ráno, keď sluhovia zaspia a gazda sa s nimi dožúva, odvolávajú sa na kohúta, že nespieval ani nehlásil ku vstávaniu, preto že zaspali. Tu až potom prídu na stopu kmínovi, ktorý odvliekol nielen kohúta, ale aj kurence.

Tu máš verný obrázok úžerníka. On potichučky prikradá sa k sedliackym dvorom s peknými, priateľskými, hladunkými slovíčkami, jako nejaký ablegátsky korteš. Úžerník dobre vie, čo chýbí pánovi, čo sedliakovi alebo márnotravným ľahkomyselným mladým ľuďom — nie len pánskym ale aj sedliackym, ktorých on najlepšie zná vykoristiť.

Táto fajta dravých ľudí je dnes veľmi rozplemenená, jako datelinu ničiaci kukučina. Úžerník patrí do triedy tých bestii, ktoré žijú bez srdca a majú studenú krv, jako klzký podvodný, plaziaci sa had, ktorý rád sa zdržuje v skalových hromadiskách. Úžerník sa tiež rád zdržuje na posnášaných peňazitých studených hromadiskách vekslových, obligaciových a iných, v ktorých sedí utiahnutý a vyčakáva na korisť.

V každej dedine a v mestečku každom žije jeden alebo aj viac úžerníkov, ktorých genealogia, tojest kniha rodu je celkom neznáma; len to sa vie, že keď prišli do osady, do mestečka, nedoniesli so sebou nič. Oni kupčili, šachrovali len so starým pierim, s handrami, s kostami, so sklom dolámaných fliaš, s popolom, s kož-

kami zajačimi aj s kočacími, aj so slepačím trusom pod koleráb pre záhradníka.

Behom ale krátkeho času priblíži sa on jako tehork hydárni, nielen ku kurie zemanskej, ale aj k sedliackemu dvoru, ktorý časom do svojej moci dostane, dedičov ztadiaľ povyháňa, ktorí sa rozprehnú jako kurence, keď im tehork matku zožral. Ubytuje sa potom v dome, ktorý on nestaval, tak jako bezočivý vrabec ustele sa v lastovičom hniezde, ktoré si lastovičky s veľkou prácou a nákladkom vystavily. — Neskorej sa ešte lepšie vytiahne a rozprestre; vystaví sebe veľký a pohodlný dom s pekným a drahým nábytkom, s drahými pokrovcami; drží si peknú a drahú zápraž, vozí sa na vylakírovanom koči sklennom a fajčí si drahé cigare.

Sedliak ale hrdluje, trápi sa na roľách v deravej halenke, spáva na lavici, alebo pred maštalou na zemi, humpluje sa v blate, v daždoch, v zime, v púľovosti po poli a po furmankách. Úžerník, ktorý nedávno bol ešte tak suchý jako šindel a chudý a skoro od hladu prieračny, — bo cymbula nedáva sadlo — tak, že by si mu bol mohol čez jeho rebrá tieto novinky «Kreštana» čítať: dnes sa už na mnoho tisíc zlatých vládne. A sedliak, ktorý sa s ním popustil do kšeftu, môže si vziať žobrácke vrece a palicu do ruky a môže ísť sa modlievať pred dvere iných ľudí «Otčenáš», aby mohol dostať kúsok chleba.

Úžerník, ktorý tak chytrou zbohatol, veru nepracoval od úsvitu až do zmrkania, Ani na poli nedržal pluh v rukách, ani sekeru, pilku, kyjanicu neobracal v ruke pri rúbaní dreva v lesoch; ani len so šidlom nemal do roboty. Nevidel si ho maltu, tehlu, piesok na plecách nosiť murárom; ani na hradskej ceste kamene tleť; ani uhlie v baniach pod zemou nekopal; ani žiadnemu nič dobrého nepreukázal a — zostal bohatým.

Sedliak ešte pred pár rokami mal pekný rožný dobytok; peknú zápraž; veľké záhrady a lúky. Nebol nikdy v reštancie u rychtára z daňkami; mal aj hotovizeň, aj hotové dal dcéram do vena — a teraz? Teraz je to už všetko preč, je majetkom úžerníka, s ktorým nezkušený sedliak kšeftoval. — Úžerník vždy špekuloval, jako sa môže do sedliackeho dvora dostať; a keď sa ta dostal, všetkých potom von vyhnal. Sedliak veril priateľským slovám úžerníka, a prišiel o všetko.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novín.*

Kreštania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

CHÝRNIK.

Smrť. Ján Matyasovics, farár v Trubíne, zomrel 25. januára v 48. roku života. — V Budapešti IV., dňa 10. februára zomrel opät-farár Karol Kirner v 48. roku života svojho.

Jeho veličenstvo kráľ príde po sviatkoch veľkonočných do Budapešti a tu zostane za dva týždne. Počas pobytu kráľa v Budapešti bude viac dvorných obedov a dvorných večierok.

Stav knieža-primasa. Kardinál Klaudius Vaszary z jeho povážlivej nemoce sa so dňa na deň zotavuje, bolesti mu už celkom prestaly, podobne aj horúčosť. Staručký arcipastier dostáva aj chuť k jedeniu, následkom čoho pomaly prichádza ku silám. V primaskej palote deň po deň veľmi mnohí dopytujú sa na stav nemocného. Tak tieto dni osobne ho navštívil minister náboženstva a výužby dr. Albert Berzeviczy, gróf Ferdinand Zichy a viac cirkevných hodnostárov.

Nový taliansky veľvyslanec u kráľa. Jeho veličenstvo kráľ, ako z Viedne oznamujú, tieto dni predpoludním nového talianskeho veľvyslancu knieža Avarnu prijal na slávnostnom výsluchu. Knieža Avarna odovzdal kráľovi odvolávajúcu listinu svojho predchodcu a súčasne aj svoju poverujúcu listinu.

Landšturmisti majú sa hlásiť. Hlavnomestská vrchnosť vyzýva tých landšturmistov, ktorí sa narodili r. 1884. alebo 1885. a ktorí sa ešte nehlásili, aby sa čím skôr hlásili na ústrednom mestskom dome (Karolova okružná cesta, bývalá Karolova kasáreň), na II. poschodi, dvere číslo 40.

Ruské vyznačenia hlavnomestských úradníkov. Petrohrad, hlavné mesto Ruska veľmi slávnostne zasvätilo 200-ročné jubiléum svojho založenia. Na tejto slávnosti hlavné a sídelné mesto Budapešť zastupovali hlavný mešťanosta Jozef Márkus, hlavný notár Desider Rényi a námestný hlavný lekár dr. Mladen Magyarevits, ktorých teraz cár za to vyznačil rádami. Hlavný mešťanosta dostal rád sv. Stanislava I. triedy, hlavný notár a námestný hlavný lekár ale rád sv. Stanislava II. triedy. Ruské rády tieto dni došli na mestský dom.

Pozostalosť baňsko-bystrického biskupa. Z Baňskej Bystrice oznamujú, že minister náboženstva a výužby poslal tam ministerského radcu Juliusa Tonházyho, podsprávcu fundacionálneho fiškálátu, účtovníka Juliusa Aggházyho a úradníka Antona Rábola, aby tu popísali a prevzali majetok smrťou Rimelya uprázdneného biskupstva. Ku popisu ostrihomská kapitula so svojej strany vyslala kanonika dra Štefana Roszivala, ktorého na čas uprázdnenia vymenovala aj za kurátora kapitulského majetku.

Tohoročné veľké manévry budú v Rakúsku a uhorské pluky sa na nich nezúčastnia. Dľa zprávy viedeňskej «Reichswehr» na tieto manévry pôjde 2., 8., 9. a 14. vojenský sbor. Všetky tieto sbory sú rakúske. Ba ani tie uhorské pluky nepôjdu na tohoročné veľké t. zv. «cisárske» manévry, ktoré ležia na rakúskom území, lebo pešie pluky 6., 51., 60., 72. a 101. a husársky pluk číslo 4. vojenská správa vynechala z programu tohoročných veľkých cvičieb.

Vyznačený gazdovský robotník. Minister orby Bela Talian diplomom uznania a 50 korunami odmenil jedného gazdovského robotníka istého Jura Pergera, ktorý už od dvaatridsiatich rokov verne slúži v Szepes-Mindszente na panstve grófa Albina Csákyho, predsedu snemovne veľmožov. Vyznačenie toto hlavný slúžny odovzdal starému břešovi za peknej slávnosti.

Cisár Vilhelm u nášho berlínskeho veľvyslancu. Z Berlína oznamujú, že tieto dni rakúsko-uhorský veľvyslanec Ladislav Szögyény-Marich dával obed, na ktorom prítomný bol aj nemecký cisár Vilhelm I.

Pápežovo dedictvo. Z Rimu oznamujú, že v meste Milano zomrela jedna bohatá žena menom Renia Guiseppina, ktorá celý svoj majetok asi 200.000 korún poručila rímskemu pápežovi.

Šťastlivá operácia. Náš milý priateľ vel. pán Ladislav Moyš, farár chrasťanský tu v Budapešti musel sa podrobiť jednej veľmi nebezpečnej operácii. Bolo treba otvoriť mu brucho a odstrániť mu zvnútra isté choré a zbytočné črevo. Operácia tá, pri ktorej prítomní boli šiesti lekári, vydarila sa šťastlivo nad všetko očakávanie, tak, že menovaný pán farár po tieto dni opustil už nemocnicu čo úplne vyliečený. Nepochybujeme, že okrem zručnosti lekárskej treba nám toto šťastlivé a rýchle liečenie aj mocnej božskej milosti pripisovať.

Pozor pri poštových truhličkách! Istý pán nedávno chcel hodiť do poštovej truhličky list, pri čom tak hlboko siahol prstom do truhličky, že ho nijakým spôsobom nevedel odtiaľ odtiaľ vytiahnuť. Konečne museli truhličku dolu sňať a roztrieskať, aby milého pána vyslobodili z nebezpečnej situácie.

Zabili učiteľa. Vo Svätom Kríži (v Šariši) našli učiteľa Jozefa Kozaroviča na hradskej ceste zavraždeného. Pri ňom ležala aj jedna krvavá sekera. Ma sa za to, že vraždu túto spáchal jeden gazda, ktorý učiteľa nenávidel.

Falšoval zmenky. Z Brašova oznamujú, že Fridrich Binder mladší, člen kupeckej firmy «Binder a Hügel» tieto dni hlásil sa na kráľovskom fiškáláte a priznal sa, že falšoval zmenky v hodnote 240.000 korún. Podržali ho vo vyšetrovacom väzení.

Otec a syn. Franc Orosz, 67-ročný murár po tieto dni opitý prišiel ku svojmu synovi Vilhelmovi v Koszoru-uteza číslo 22. a pokiaľ mu tento nechcel dať 5 zlatých, vytiahol revolver a chcel svojho syna zastreliť. Syn však vrhnuť sa na svojho otca a vyrval mu z ruky revolver a potom oznámil otca na políciu, ktorá starého Orosza posadila do chládku.

Kde žijú ľudia najdlhšie? V chudobinci v Londýne tieto dni zomrela jedna 96ročná stará. Prehliadač mrtvol, ktorý o smrti starej ženy vysvedčenie vystavil, urobil túto zaujímavú poznámku: «Na mojej dráhe zkusil som, že nepomerne veľký percent ľudí dlhého života možno nájsť medzi obyvateľmi chudobincov. Dlhý život, týchto ináč poľutovania hodných ľudí, vysvetľuje ich pravidelný život, ktorý vedú v ústave. Zámožným ľuďom zkráti život luxus, márnosť a veľkopanská móda.»

Skočil do mora. Z Fiume oznamujú: Na lodi «Cir-kvenica» idúcej z Lussinpiccola do Fiume viezol sa jeden mladý pár: August Genuizzi, úradník pri rakúskom finančnom ministerstve a jeho manželka. Keď loď priblížila sa ku Bergossero a more bolo práve veľmi rozvlnené, Genuizzi — ktorý so svojou manželkou stál na palube — naraz sa len rozohol a prehodiac sa cez zábradlie skočil do mora, kde bez stopy zmizol v roz-búrených vlnách. Kapitán lodi hneď zastavil loď a dal spustiť dva ratovné člny, ale všetky námahy boli marné, lebo nešťastníka ratovať nemohli. Viac sa neukázal na povrchu vody. Manželka samovraha dostala plačový kŕč a tiež chcela skočiť do mora. Genuizzi, ktorý trpel na ťažkú nervovú nemoc a zaiste v nepričetnom stave spáchal svoj skutok, bol synom jedného zámožného meššana v Prešporku.

Rakúsko-uhorskí dôstojníci v Persku. Vo Viedni vychádzajúci časopis «Oesterreich-Ungarische Heereszeitung» — jehož redaktor za dlhší čas žil v Persku pri šachovom dvore — píše, že šach Muzaffer-Eddin chce urobiť koniec rusko-anglickému závodu a preto umienil si, že pri svojej armáde nebude zamestnávať ani ruských ani anglických inštruktorov, lež rakúsko-uhorských dôstojníkov. Veľvezír vraj už aj písal ministrovi vojny Pitreichovi, aby vyzval tých kapitánov, ktorí vedia francúzsky alebo anglicky, či by neboli náklonní na dlhší čas odísť do Persie.

V taký čas, ako na začiatku jari, hospodárske obecnstvo zaplavujú veľkým počtom a mnohosľubujú-cimi lichotiacimi a cifrovanými menami okrášlené kosové cenníky, plakáty a obežníky. Jeden obchod nad druhým lepšie licituje a vychvaluje svoje kopy do nekonečna. To nie je zriedkavosť, že také obchody jeden druhý ohovárajú, a práve tak aj ich výrobky, len aby s tým na svoj mlyn vodu narazily. Kto túto okolnosť len trochu pozoruje, hneď zbadá vyčnievajúce koňské kopytá, že také závody dobrosrdečnosť gazdovského obecnstva chcú na svoj prospech obrátiť. Toto je najnovší, pohodlnejší spô-

sob ku využitiu kopy kupujúceho obecnstva, ako «vigéci» pustošiacie kobilky, ktoré zákon zakázal. Varovanie sa teda je až veľmi sverchované a miestne! Aby ste takýmto využívajúcim a figliarskym obchodníkom na lep nesadli, odporúčam kopy kupujúcejmu obecnstvu, a práve tak aj obchodvedúcim pri potravných spolkoch do pozornosti jednu výtečnú, na oceľovo-technickom poli zostavenú so známku «generála Dewetta» z deľovej ocele vyhotovenú kopy. Táto kopy zhotovuje sa z deľovej ocele a prímiešaných spolučiastok, čo je majetkom a tajnosťou fabriky, vo svojom obore nedostiziteľné. Tieto kopy sú patentované a zákonom chránené, padelenie ich sa prisne tresce. Majiteľom patentu je obchod: *Pavel Sohr*, Szill (Somogygye), ktorý závod je jediný dorábateľ a rozposielateľ deľovo-ocelových kôp «generála Dewetta», a ktorý komukoľvek na požiadanie na tieto kopy potahujúce sa akékoľvek vysvetlenie za darmo posluži. Práve tak darmo pošle jeden obrázkový cenník, kto si ho na dopisnici požiadá. Tento chýrny závod a práve tak aj jeho vyprobované kopy odporúčame do pozornosti hospodárskemu obecnstvu, prv než by sa kde-inde pre kopy obrátilo. Blížšie vysvetlenie viď v ozname.

Košikársky naukobeh v Beluši otvorí sa pre ženské, ktoré po obdržaní diplomu, budú vymenované za učiteľky na vyučovanie pletených košov.

Preloženie jarmokov. V Sobránci (ung. st.) tohtoročné jarmoky miesto dávnejšie ustáleného času budú sa odbyvať 21. marca, 18. mája, 4. júla a 7. septembra.

Samovražda jedného kráľovského notára. Július Boncs, 45ročný kráľ. notár z Vajda-Hunyadu, v jednom hostinci v Lippe zastrelil sa. Žil po veľkopánsky, mnoho trovil a potom falšoval zmenky na meno svojej matky, brata a priateľov. Samovrah bol synom Demetera Boncsa, kráľ. notára v Arade a predsedu aradskej komory kráľ. notárov. Falošné zmenky obnášajú viac než 60.000 korún. Rodičia dali mŕtvolu svojho syna doviezť do Aradu, kde ju pochovali.

Rozvodnené rieky. Riečny mernický úrad oznamuje, že sa Dunaj v celej svojej dĺžke dviha; v posledný deň výška vody obnášala 379 centimetrov nad bodom 0. Na Horniakoch tiež rozvodňujú sa rieky, Váh a Hron vystúpil z koryta, ale mnoho škody nenarobil, lebo ochranné poriadky boli zavčasu porobené.

Falšovali peniaze. V obci Zsablya (v Bácske) polícia prišla na stopu jednej bandy, ktorá padelala päťkorrunkiky. Na čele bandy stál istý Jozef Simonyi, ktorého i s jeho kamarátmi chytili a odovzdali súdu.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» **Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vypláti, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa vypláti, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po-bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-ové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vypláti. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Veľkonočná pút do Ríma.

Usporiadaná je pod hlavnou ochranou Jeho eminenencie knieža-primasa. — **Odchod:** dňa 29. marca roku 1904. — **Usporiada:** budínska «Maria congregatio». — **Smer cesty:** Budapest Fiume-Ancona-Rím, a tou istou cestou aj nazpät.

Cena pre účastníkov:

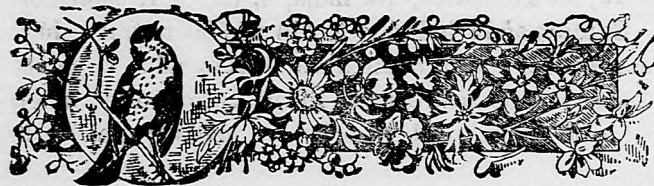
na železnici	I. trieda,	na lodi	v skvostnej sále	300 kor.
«	II. «	«	I. trieda	210 «
«	III. «	«	I. «	110 «

V tejto cene sa zahrňuje: 1. cesta; 2. celé zaopatrenie počas cestovania ta idúc; 3. päť a poldňové zaopatrenie v Ríme; 4. koč od železničovej stanice až po hotel a nazpät; 5. koč ku kostolu sv. Pavla; 6. vedenie.

Príhlasy prijíma do dňa **15. marca r. 1904** Adolf Thym, praeses congregatie v Budapešti, **Budapest, II., Toldy Ferencz-utca 30.** (Katolícky spolkový dom), u ktorého aj programy sú k dostaniu.

V mene riaditeľstva: dr. *Imrich Sebök*, professor náboženstva v hlavnej reálke štátnej školy a *Adolf Thym*, hlavný tajomník budínskeho katolíckeho kruhu čo praesovia congregatie.

Riaditeľstvo zúčastnivším sa do laskavej pozornosti odporúča knihu velebného pána farára Franca Grószu pod názvom: «A katolikus zarándok Rómában» (Katolícki pútnici v Ríme. Môže sa dostať o pôvodcu v Gánth, Fehér megye, u, p. Csákvár.

DOPISY.

Z Tajova.

Mnohovážení Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom oblúbenom «Krešťane».

Z milosti božej som už 64 roky prežil, ale málo sa mi dostalo pred tým tej radosti, jakú teraz cítim, čítajúc o tých kresťanských pohyboch, ktoré «Krešťan» v jeho dopisoch uverejňuje.

Za túto radosť sa chcem čitateľom a dopisovateľom «Krešťana» odmeniť s tým, že uverejním to zobudenie sa kresťanstva, ktoré sa u nás v Tajove deje.

Ponevác začiatok tohoto spasiteľného pohybu u nás už do trojročnej minulosti prechádzame, za potrebné držím pripomenúť, že ešte v roku 1901. sme sa začali zobúdzat z toho tuhého sna kresťanstva v Uhorsku, ktorý tak mnoho rokov trval, a ktorý bol od nekresťanov k našej záhube duševnej a telesnej použitý.

Ešte v roku 1901. sme založili potravný spolok, ktorému sa dosť dostalo z toho spoločného a neprajného osudu, ktorý v Uhorsku potravné spolky sprevádza, a ktoré teraz nechcem, jako vôbec každému známe, opisovať, len chcem pripomenúť ten najhlavnejší úder, ktorý bol na koreň nášho konzumu v roku 1903. učineny, a

pre ktorý sa mal spolok rozijst vtedy, keď už príkladnou a neunavenou prácou nášho p. učiteľa *Františka Hammer*, potom *Štefana Púchy*, *Jozefa Rázga*, *Jozefa Smidu*, *Jána Púchy*, *Štefana Donoval* a iných ctených občanov určite a iste kráčal k rozkvetu.

A v čom-že pozostával ten úder? V tom, že majiteľ miestnosti konzumu, tieto tunajšemu židovskému skleparovi dal do árendy, a ponevác už všetky grunty má v rukách žid, a ani spolku zodpovednej miestnosti nebolo k dostaniu, potravný spolok sa mal rozijst, samo sebou sa rozumie na radosť sklepníka židovského, ktorý nás zo spomenutej miestnosti vytisnul.

Avšak táto radosť netrvala dlho, lebo náš nový pán farár *Georg Ohrival* všemožne učinil, aby sme aspoň len toľký priestor dostali, kde si potravný spolok miestnosti potrebné vybuduje. A Boh dobrotivý jeho snahy aj požehnal tak, že v septembri sme začali stavať už nový dom, do ktorého spolok od nového roku vtiahol, aby vo svojom — pre blahobyť ľudu prospešnom účinkovaní i na ďalej pokračoval. Jako vidno, vyplnilo sa i na nás: «Kde bieda najväčšia, tam pomoc božia najbližšia», a «ten sa smeje, kto sa na posledy smeje» to jest mi údovia potravného spolku, a nie sklepar židovský, ktorý chcel našu spoločnosť rozprašiť.

Poznamenám ešte, že budova potravného spolku nás stojí **8640 korún**.

Radostne sdelujem ďalej, že p. farár a p. učiteľ nám založili i «*Katol. mládeňsky spolok*», ktorý nás za krátky čas poučil, jako sa môže človek ľahko mnoho dobrého naučiť, a jako sa môže človek nevinne po kresťanský obveseliť. Len neporiadny a všetkého citu kresťanského povzbavený človek nevidí nič spasiteľného v tom, že v nedelu a vo sviatok sme poučení, jako si máme dušu ratovať, a ten deň po obede sme zase poučení čo máme činiť i k blahobytu časnému a telesnému.

Veľkú radosť sme mali aj na vianoce, keď údovia spolku nám predstavili «*Narodenie P. Ježiša*». Že tito jako zodpovedali svojej úlohe, za dostatočné držím pripomenúť to, že hru museli 4 rázy predniesť, a vždy sa toľko ľudu shromaždilo, že ich miestnosť predstavenia len pri najväčšom ztisku prijať mohla, ponevác z celého okolia — a bez rozdielu náboženstva — prichodili ľudia, žeby si spomenutú hru pozrieť mohli. A keď sa hra skončila, tak ťažko sa ľud rozhodil, žeby pri takom predstavení aj do rána bol vytrval. Mnohí starí občania so slzami v očiach poznamenali: «*Takejto radosti, jak žijeme, ešte sa nám nedostalo.*»

Ani by sa nám nebolo o tom snívalo ešte pred pol rokom, keď sme spomenutého spolku nemali, čo sme dožili a videli, čo nám horlivosť našich, seba za blahobyť ľudu sa obetujúcich vodcov spôsobila, Boh im to odpláť, ku ktorému nás chcú všetkých priviesť!

Pokračujme teda bratia na tejto ceste i na ďalej, a nedajme sa odstrašiť z nej od tých našich prekrásnych spoluobčanov, ktorým je duch židovstva milší, nežli «*láska a svornosť kresťanstva.*»

Boh s nami, a zlé preč!

Občan.

Pilná dievčina.

Trebatice.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Vel'actený Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Kresfane uverejniť.

Je tomu veru už dávno, čo nič nečítal som od nás v našom «Kresfanovi». A veru keby sa nám nelenilo, vždy by sa našlo s času na čas z nášho okolia niečo spomenutia hodného. Najnovšie je u nás, že aj my máme nášho sklepníka s potravnými článkami, na mieste, kde zbohatol u nás, vlastne ona, tá «Belová», ktorá sa do Vrbového presťahovala, kde si pekný dom blízko námestia kúpila. Bodaj by aj naši kresfanskí sklepníci tak rýchle bohatli. Ale tým sa to predsa tak nedarí ako židom. Jedno, že tí nie sú tak skromní a šanobní, druhé, že nie sú tak poďujímaví a vo kšeftoch prefikani, tretie, že nie sú tak ako židia obchodne sriadení, lebo nedôverujú a neprajú jeden druhému, ako židia.

Toť som bol na piešťanskej stanici, videl som tam veľké sklady múky a petroleja. Pýtam sa tam: «Komu idú tie zásoby múky a petroleja?» — «To hľa, ten vaggón vrbovským, tam ten piešťanským židom» odpovedal mi železničný sluha, a petrolej tak podobne.

Teraz poďme k židovi do sklepu dačo kúpiť. Jednaj sa, že u toho, alebo u toho to dostať lacnejšie. «Tho je švindler, then pharthék khradne, fhalšhuje, ja ale mham thovar dobrý, aký ani v Pešti nedhostaf.» A tak vám šinfuje jeden na druhého, ako keby ani nikdy jeden druhého nevidel. A keby ste tak mohli ísť večer do synagógy alebo do ich parádnych súkromných domov, slyšali by ste, ako sa radia spoločne o kšeftoch, o spoločných väčších kúpách, o potravných spolkoch a kresfanských obchodníkoch, ako každého posúdia, prezkúmajú, atď. Začudovali by ste sa, či je to ozaj pravda, alebo len zdanie. Vezmime si príklad z tohoto:

Pred pár týždňami jeden obchodník v Piešťanoch, kšeft mal v židovom dome a hľa, vrbovský rabin na žiaden pád nedovolil, za žiadnu vysokú cenu, aby ten kšeft prešiel zase do kresfanských rúk. A koľko je takých kresfanov, čo žida árendáša majú vo svojom dome kupca, šenkára. V týchto veciach berme si príklad od nich. — Vzmužme sa kresfania a podporujme svojich bratov tak, ako sme dosiaľ cudzích podporovali a žiadajme od našich kupcov, aby aj oni svoj tovar dľa možnosti z kresfanských továrni zadovážovali. Keď nemôžu osobitne, nech sa teda sdružia, lebo len tak môže sa naše kupectvo menovať kresfanské, keď od základu sa pokresťančí, keď po kresfansky svedomite a solidne budú nám tovar spravodlivý, kresfanský, nefalšovaný predávať, a keď našim vlastným domácim výrobkom budú prednosť dávať. Aj my ale len taký radšej tiež máme kupovať, keď chceme sami seba podporiť.

Ej, keby každý kresfan, kupec či nekupec, porozumel chcel týmto mojím pár riadkom, však by nám dobre muselo byť! Všeobecný hmotný blahohyt kresťanstva by musel nastať. Pracujme na tom teda všetci, ktorí chceme, aby nám lepšie bolo, ako nám je teraz.

D...sky.

Levoča.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Vel'actený Pán Redaktor!

Ráčte byť tak laskavý týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kresfane» uverejniť.

Odpusťte mi, že chcem vašu laskavosť na jednu obec obrátiť, ktorá v utešenom hornom vidieku našej drahej vlasti, neďaleko liptovského vrchola «Kriváň»-a nad bistrým potokom «Bela» leží. Je to obec Sv. Peter.

Táto, obec usilovným ľudom obydlená, okolo r. 1660. školu, faru aj pekný s vysokou vežou farský kostol ku cti svätých apoštolov Petra a Pavla vystavený mala, — čo dostatočne dokazuje, že tu značnejší počet katolíckych obyvateľov bolo. Medzitým stalo sa 1786. roku z dopuštenia Božieho, že počas veľkej búrky udrel hrom do obce, a rýchle povstalý požiar celú obec, s kostolom, farou a školou za krátky čas na popol obrátil. Nešťastní ľudia o všetek svoj majetok prídúc, nemali viac spôsobu si kostol, faru a školu vystaviť. Jedine rummy z niekdajšieho kostola, zvlášte ale zo svätine ukazujú to posvätné miesto, kam sa ľudia k oslavovaniu Pána Boha shromažďovali.

Časy sa pominú, áno, už 35 rokov je tomu, čo ja som ako 15-ročný chlapec vo Svätom Petre spustošený kostol po prvýkrát videl, a bol by som asnaď naň aj docela zabudnul, lebo som sa z Liptova do Spiša presťahoval, a od toho času stále v Levoči prebývam. Tu sa mi pred dvoma rokmi, práve pred sviatkom svätých apoštolov Petra a Pavla snivalo, že som rummy svätopeterského kostola videl, i myslel som si, že sa naši asnaď dobrodincovia, ktorí z tých rumov už vystavili Dom Boží. Tá myšlienka nedala mi viac pokoja a žiadal som si o ďalšom lose toho kostola niečo istého vedieť. I prihodilo sa, že o tom čase v Levoči pri budovaní kláštora pre velebné sestry sv. Vincenta, zamestnaní boli aj murári z Liptovského Sv. Petra, tedy od týchže robotníkov dozvedel som sa, že tamejší spustošený kostol ešte vždy v rumoch leží. A ponevác ma to so dňa na deň trápilo, teda odhodlal som sa tam odcestovať.

Prijdúc tedy pred niekoľkými týždňami do Svätého Petra na to posvätné miesto, zaplakal som nad smutnými rumami kostola, z ktorého už len málo múrov a čiastka zo sanktuariuma sa nachodí. Aby sa tedy tie pozostalé múry od konečnej zkazy zachránili, potrebné je ich napraviť, a do toho času, pokiaľ sa tam s Božou pomocou malý kostol vystaví, aby mohli tam prebývajúci veriaci svoju pobožnosť vykonávať, s privolením pána farára svätójánskeho, pod ktorého aj Svätý Peter, ako filiálka prislúcha, dal som vymalovať na 2 metre vysokú cinkovú blachu svätých apoštolov Petra a Pavla. Tenže obraz v peknom ráme príjde na stenu sanktuariuma s dvoma svietnikami obidvoch strán pripravených. Pritom zhotoví sa oltárny stôl, na ktorý novú plachtu daruje jedna pobožná ženička, menom Veronika Istók z Levoče, s vyšívanými písmenami: «Svätí Petre a Pavle, orodujte za nás!» Tak aj jedna pani z Levoče * * * Mária daruje na oltár dva vankúše.

Ponevác je najväčšia túžba prevelebného pána farára svätobjánskeho a obyvateľov jeho filiálky, aby sa v Liptovskom Sv. Petre pre týchže horlivých veriacich čo aj menší kostol vybudoval, nasledovne s úprimnou dôverou obraciam sa ku vám, ctení čitateľa našich milých novín «Krestana», a prosím vás pre meno Najsvätejšej Trojice, urobte si medzi vami sbierku, a nech ráči každý z vás prispieť svojim milodarom ku tomuže svätému cieľu, aby tí chudobní, ale vieropevní filiálni obyvatelia s vystaveným chrámom Božím čo skôr ošťastnení boli.

Láskavé príspevky prosím zaslať na adresu prevelebného pána *Žigmunda Platthy*, rim. kath. farára vo Sv. Jane (Szent-Iván, Liptó megye), ktoré sa v spomenu-tých novinách s povďakom uverejňujú a kvitujú.

Levoča, dňa 14. februára 1904.

Andrej Bisz, šlosiarsky majster.
Nová ulica číslo 30.

Z Dlhéhoľa.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Krestane».

S dovolením vašim som tak smelý niečo aj o našom sa tu vynachádzaní v našom milom «Krestane» uverejniť, čo zaiste aj čitateľov tohoto časopisu, aj našich spolu-bratov v cudzej zemi sa vynachádzajúcich veľmi za-ujímať budú.

Nás vrele milovaný pán farár, známy všetkým čitateľom «Krestana» pre jeho znamenité humoristické spisy, ktorý už asi 30 rokov semä slova Božieho medzi nami s prospechom rozosieva a o stádo sebe sverené s najväčšou svedomitou sa stará, s jara minulého roku s dopustenia Božieho tak ťažkou a nebezpečnou nemocou bol navštívený, že sotva už bolo nádeje k jeho vyzdraveniu. On sám, vidiac ťažké polozenie svoje, prosil pána biskupa, by ho od úradu farského na čas oslobodil a za-slúženú penziu mu udelil. Avšak Boh všemohúci to ináč chcel. «Človek mieni a Pán Boh mení.» Pán farár pomocou lekárskou a snád viac pomocou modlitieb, ktoré sa na mnohých miestach za neho konaly, z nemoce pomaly sa vyviečil a do konca roku sa natoľko zotavil, že zanechaný úrad zase prijať mohol. Prosil tedy pána biskupa znovu, by mu už privolenú penziu na čas zadržal a vedenie farského úradu mu zase sveril. Aj to sa stalo. A teraz už zase je medzi nami čerstvý, nás vyučuje a dľa svojich sil účinkuje. Nech ho Pán Boh milostivý živí ešte mnoho rokov!

Dost nepríjemne týka sa obce našej záležitosť obecného domu. Obec naša nemala svojho obecného domu, len asi 5 rokov je tomu, čo si dala taký vystaviť asi za 8 tisíc zlatých. Dom na oko je pekný a veľký, však ale je taký ako jablko, ktoré je zvonku červené, zvnútra ale hnilé je. Lebo následkom mokrého materiálu položeného huby v ňom vyrastajú, všade sa tisnú a kazia všetko, čo nielen náradiu škodí, ale zvlášte aj zdraviu v ňom bývajúcich. Obec dozvedajúc sa o príčine toho od rozumných

ľudí, zavolala aj bezstranného úradného inžiniera (mer-nika), ktorý ustálil, že príčina toho je len mokrý material a že reparovanie toho asi 1500 zl. stať môže. Obec vy-zvala p. podujimateľov, ktorí známi sú po celej doline a ktorí dľa kontraktu všade len suchý material dať mali, aby sa starali o nápravu. Oni o tom ani počuť nechceli. Občania žiadali potom, aby aspoň polovicou tej summy prispeli k reparovaniu, ak sa nechcejú súdiť. Ale ani len počuť. Veľmi málo chcejú dať na to. Teraz ešte raz má byť porada a pojednávanie a preto neviem, či sa poko-náme a či vec až k súdu dôjde. ... ik

Z Hlinika.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prevelebný Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom obľúbenom «Krestane».

Ja myslím, že milú službu preukážem čitateľom nášho «Krestana», keď na krátko podám tú povest, ktorá koluje u nás pri Hrone, že i v našom novobanskom vo-lebnom okrese ľudovej strane vychádza už slnce, že sa už pomaly chystá k boju, lenže ju vraj naši liberálni honvédi porazia.

Nuž veru nás veľmi ľahko zašlahnuť môže ruka P. Boha, jestli len tak postávať budeme, jako to i v našom mestečku Hlinik vyzerá.

Konzum síce máme, lež chybuje nám «Katolícky Kruh», ktorý by napomáhať mal spoločné záujmy našich občanov. — Jak milé by to bolo pre našich ľudákov, pre našich neúhonných bratov v Kristu, keby sme sa v takom katolíckom kasíne každodenne schádzať mohli. A u nás by sa to ľahko previesť dalo. Keď behom 2 rokov vstave bolo 10—15 bohatsích občanov čarokrásnu kalváriu vy-staviť — našla by sa základina i na kruh katolícky, ktorý je tu veľmi potrebný a ktorý by tu s veľkým osohom účinkovať mohol.

V našom novobanskom okrese od dávna len neupo-trebitelni liberáli panujú skmenom vyvoleným a všetkých voličov i našich pobožných a možných mešťanov za no-som vodía.

Hľa, toto je biedny obraz ľudovej strany našej v no-vobanskom okrese. My tu teda milo nežijeme, bo jastraby nám hniezda naše kazia a do nás strielajú.

Nuž ale pristupujeme už k rozhodnému kroku. — Pán Boh nám pomoc dá na vec spravедlivú! Keď sa teda i po biede máme, duševný dobrobyt predsa rastie v na-šom mestečku, bo vyvolili sme si pred 3 rokami za učiteľa a organistu nášho rodáka pána Jozefa Szkladányi, býva-lého spevára a organistu v Bakáč-Kaplneke, baziliky ostrihomskej, ktorý na budapeštianskej universite štúdia svoje s prospechom skončil, a ktorého si my všeobecne ctíme a vážime.

Muž ten založil v mestečku našom spevokol, ktorého peň už od dvoch rokov hlbšie a hlbšie púšťa korene svoje, krásne puky vyháňa a to najšľachetnejšie ovocie nám donáša.

Spevokol náš sa zvlášte vyznačil pred dvoma ro-

kami na birmovku, v čas posviacania kalvárie a teraz počas vianočných sviatkov, keď i jedno gazdovské sedemročné dievčatko menom Klementinka Chmelo na organe hralo a sbor na počudovanie sprevádzalo.

S ľudovým pozdravom!

Strážnik.

Prvá naša žiadosť je vždy tá, aby sme boli zdravý a toto dá sa docieľiť len s upotrebením s duplovanoelektromagnetickým križom č. 86967 R. B. Úplné zdravie mnohým tisícom on prinavrátil. Vynálezca jeho, pán Albert Müller, Budapest V., Kálmán-u. č. 18 každodenne dostáva poďakujúce príписы, z ktorých jeden v doslovnom odpise tu uverejňujeme: Ctený pán Müller! Nie nadarmo čítal som v novinách poďakujúce osvedčenia o Vašom duplovanoelektromagnetickom križu č. 86967 R. B., ale je to skutočne čistá pravda. Križ ten veľmi pomáha! Iba od troch týždňov ho nosím a už som zdravý. Mával som krče žalúdkove a klanie srdca; bol som bez chuti a reumatikálny, tak že s jednou rukou nič nevládal som pracovať aj v jednej nohe mal som bolestné trhanie, ale teraz pomocou Vášho križa dobrému Pánu Bohu a Vám môžem ďakovať, že som zase zdravý. Túto správu môžem každému odporúčať. Boh Vám zehnaj. V Gardisa, o. p. Dráva-Szabolcs. S úctou *Štefan Bank*, horár.

Dokazaná vec je, že medzi všetkými oznamovanými liekmi najviac rozšírený je svetochýrni Fellerov Elsa-Fluid, bo on pri najviacerých chorobách rýchlu pomoc poskytuje, prečo je aj nevyhnutne potrebný v každej domácnosti. Všeobecne zná sa, že Fellerov Elsa-Fluid proti chorobám žalúdkovým, proti zachrypnutiu, zašlajmovaniu, proti chorobám čuvov (nervov), proti slabosti, boleniu križov, oslabeniu očí, zapáleniam atď. rýchle a isto účinkuje. 12 flastičiek, alebo 6 duplovaných fliaš pošle za 5 kor. franco dorábateľ Eugen V. Feller, lekárnik v Stubici, Kostolna ulica č. 18. (Horvatsko). Ďalej všade vychvaľujú dobre rozšírené špeciality Eugena Felleru, ako Fellerove čistiace Elsa-pilulky, pľúcový sirup, prach pre dýchanie atď. Treba sa chrániť od napodobnení a zamenení a nebrať iných ako len vždy naznačených svetových fluidov, zvlášte keďže nie ľudia školovaní, ale aj ženy a neodborní ľudia robia recepty a iné svetové fluidy.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Krestana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadať bu-

dete. Adressujte takto: «Posol Svätého Antona» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Znížené ceny. Knižka: «K čomu vedie opilstvo» smutná, ale pravdivá udalosť zo života Iudu stojí odteraz miesto 20 hal. len 12 halierov. Dvadsaťpäť kusov 2 koruny 50 hal. 50 kusov 4 koruny. Za tie isté znížené ceny dostať aj knižočku «Chlieb Svätého Antona», alebo: «dva obrázky z pobožného života» od Zaoska. Pre tieto knižky máte písať takto: «Posol Svätého Antona». Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatelia na «Posla Sv. Antona» obdržia jednu z týchto knižoček *zdarma*.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Krestan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

Odberateľ J. Št. v Mošovciach. Dopis uverejnený bude v budúcom čísle. Prv nebolo nám možné.

Mladík v B. Práca došla aj upotrebíme ju k svojim cieľom. Predsa teda už ráz prídete do toho písania. Škoda, že iným mladíkom neprichádza na um podobne pracovať a cvičiť sa práve tiež tak v slovenskej spisbe ako vy a potom pracovať na koľko je ktorému možné za Iud. J. K. Mohli by ste medzi svojimi druhmi pokusiť sa hľadať spoločníkov k takej práci, ovšem teraz, keď ste už dvaja tam.

Andrej Solivajc. Podobne. Upotrebíme ju snáď v Kalendári, alebo hodí sa pre niektorú brožúru. Vďaka!

7205. Neodporúčame.

K. M. v T. My nedržíme na sklade tie knihy, ktoré sú nám zaslané, teda ich u nás neobiednavajte. Doposavád nevieme či už vyšla alebo nie. Pýtajte sa u pôvodcu.

Roľník P. F. v Kub. Či ste sa tomu agentovi aj podpisovali? Jestli áno, vtedy je otázka, zdá sa že vedeli, na čo sa to podpisujete? A jestli ste to nevedeli, teda povedzte teraz, prečo ste sa podpísali na také písmo, ktorému ste nerozumeli? Keď ale najdte tých svedkov, ktorí dosvedčia, že vás patričný agent klamal pri objednávke a pri tých podpisoch, mali by ste ho zapravotiť. Hľa tak je to. I na vás sa to porekadlo splnilo, že: «Čomu nerozumieš, do toho sa nedávaj.» Na druhý ráz istotne otvoríte mu dvere a jednoducho vyhodíte ho von. Áno tak sa to aj svedčí, keď si zaslúži!

Byvalý. Miestnosť má ešte len tam, kde aj mal, lež od 1. mája bude mať novú miestnosť. Kde však si ju najde, to Vám ešte nevieme povedať. Dopis uverejníme svojim časom.

3702. V záležitosti lósov, a zvlášte tej «triedovej lotterii» nikomu nezvykli sme dávať vývodu, ponevác je to iba židovský kšeft.

C. Km. v Š. O tom sa najlepšie dozviete len tam u vás.

Viacerým. Pre nedostatok miesta nemožno nám teraz všetkým odpovedať. Budúčne.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov.
Pšenica: tiská K. 8'65—9'20, peštianska K. 8'55—9'05, behradská K. 8'65—9'05, banátska (76 kilogramová) K. 8'55—8'95. — *Raž*: K. 6'70—6'95. — *Jačmeň* na krm K. 5'85—6'15. — *Ovos*: prvotriedny 5'95—6'15, druhotriedny 5'80—5'95. — *Kukurica*: K. 5'45—5'55. — *Repica*: K. 10'35—10'55. — *Prosó*: K. 5'30—5'40

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	14'80	14'30	13'70	13'00	12'60	12'00	11'40
		č.	7	7½	8		
		K.	11'00	10'00	6'40		

Otruby: K. 4'20, hrubé K. 4'40.

Ďatelinové semä: lucerna K. 54'00 do 60'00 za 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 4'00—4'40, žlté K. 5'00—6'00 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely *báb*: K. 8'00—8'35, tmavý K. 6'50—6'80, drobný K. 9'00—9'25, tarkavý K. —.

Peniaze „mnoho“ peňazí!

mesačne môže **1000 K** každý bez zvláštných vedomostí a bez výloh snadno a poctivo zahladať. Jestli zašlete hneď svoju adresu pod zn. «E. 806.» anoncn. oddeleniu

«Merkuru», Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Krainer záživná múka pre svine

od doktora **Trnkóczyho**, ztučnujúci a ochranný prostriedok polepšuje a rozmnožuje: mäso, masť, chuť a zdravie. Zdravým sviniam dostatočné je týždne do pokrmu, za jednu lžičku dať. 1 obálka za 50 halierov k dostaniu je vo všetkých obchodoch, 5 obálok 3 koruny s doposlaním už aj dobierky z pošty na sklade fabriky

Apatiaka „Trnkóczy“ Laibach (Krain).

Podakujúce listy aj úradné uverejnenia spresvedčením účinku prachu tohto jak u chorých u zdravých svi každý den dochádzajú.

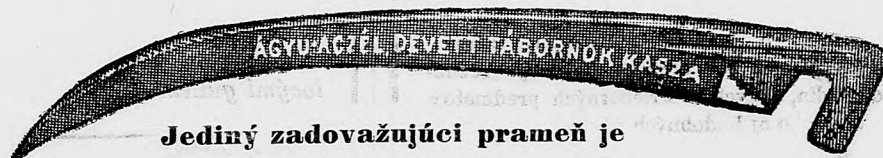
Majetok na predaj pozostáva nasledone: dom murovaný, jedna voľa ro veľkosti 13 honov a k tomu patriace lúky (pasienky); ďalej jedna veľká záhrada s 2 hon. slivníka, stajne na dobytok a kom. Majetok možno prevzáť aj sošipanými a dobytkom. Cena majetku obnáša **9600** korún. Blížšie zprávy podá **Ivan Bednárík**, Kovačevac ost. pošta Novográd (Slavonia).

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-Ě,

jediný zosielateľ kosí generála Devetta,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí).

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od vyš menovanej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý zdarma mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

VEĽKÝ KRACH!

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou
6 kusov amerického patentirovaného striebra vydlíčky,
6 kusov amerického patentirovaného striebra jedáci ližice,
12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové ližice,
1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú ližicu,
1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne.
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus tajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a veľm len 6 zl. 60 kr. v najlavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentirované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú farbu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni kamstvo

zavazujem sa bár komu, komu sa náradie nepačí peniaze späťky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'alej do každej lepšej domácnosti prilíže je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B Telefon 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcu markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell.
S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošl'ú. S. Keresztes hlavný slúžny. Bozovič, Kr.-Sörénska st.

Žiadajte si cenník.

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohate ilustrovaný cenník ktorý viac než 400 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov

JÁN KONRÁD

Uhodinová dielňa a výnimečný obchod
v BRNE (Česko).

Najlepšie

Košé

dodáva známá firma,

JOSEF MECERA

v Čelakovicích (Čechy).

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hneď Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen

Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseluje, za čo dobre stojime: pri lámke, lúpáníu, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučáníu v ušach. migrenu, klopaniu srdca, boľastí hlavy a zubov po- žltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraniu krve, krčoch, proti všeobecnej slabosti a. t. d'.

Nietajni prostriedok

hlavných nemocíach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, opilepsii, mokrosti postele, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závratu, zlomi sluchu, nemocíach nervov, influenze, udieraniu krve, krčoch, proti všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby boly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozornujeme ctené obecnstvo, že môj apparát nemá sa držať za apparát Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto môj dvojnásobne magnetický kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštným spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý clovek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 korún. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

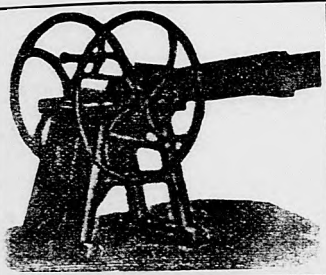
ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

Páni hospodári!

Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahsie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mlátačky s oceľovými guľicovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. Zentúre dla najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre. Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery. Strúhadlá** na burgyňu. **Srotovníky** na zrno. **Stroje** na siatie. **Pluhy, brány. Stroje** na rezanie kapusty. **Mačkadlá** na syr, borievky a na hľynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň,

fabrikant hospodárskych strojov

v Bytči (Nagy-Bittse).

ASTMA

plúcový katár krvácanie plúc plúcová nemoc a žalúdokových nemocíach

trpiaci nech prečítajú a nech si rozvážia tieto ohlasy, ktoré o uzdraveniach znejú. Každodenne dochádzajúcich listov je tu len maličkosť, ktoré sú bez všetkého pomerkovania na jav donesené, pretože je to presvedčené, že trpiace obecenstvo je vstave samo súdiť podľa tu prednesených zpráv. Výťah listov v malom premenení štýlu. znejú od slova. Vynechané sú všetky tie výkazy, ktoré o vďake znejú, tak práve sú vynechané i všetky tie výkazy, ktoré kritizujú a posudzujú všetky predošlé liečenia. Originálne dopisy sú k obzreniu, a prosíme aby sa čím vo väčších kruhoch o týchto známost rozšírila. **Uradne sa toto už stalo.** Od odstúpenia pravdy bár aj sprevádzajúcimi slovami, ktoré sa vzťahujú pri liečení dosiahnutého výsledku sa nemôže dovoliť, ba aj sú ostre trestané. Aby sme aj nezbehlým podľa našej možnosti po ruke boli, prv nežli by choroba už nastala, a aby pri najmenšom predznaku poznali, aby pomoc zavčas hladali s týmto opíšeme v najviac pádoch pridané

Predznaky: Kašľania, často nútenia k dávaniu. — Vypľúvanie šľajmu. — Klania v prsoch a v chrbtovej kosti. — Tlačenia v pleciah. — Nočné potenia. — Riadne studené ruky a nohy. — Ťažké dýchanie. — Dýchania neskoršie čujúce pískanie a hranie spre-vádza. — Pluvanie krvi, často neporiadne účinkovanie srdca spojené s veľkou bojzivosťou, nespánivosťou, mrcha trávenie.

V záujme liečenia je potrebné riadne opísanie živobytia, pomenovanie, zaoberanie, a sa nohy studené a adres :

Kur-Institut „Spiro spero“, Dresden-Niederlössnitz, Schulstrasse 81h.

25 ročný katár.

V 18. roku som ochorel, lebo v rozpálenosti som vodu pil. Mocný kašeľ som mal, a keď som stúpil, ťažko som vedel dýchať. Po jednom roku som ztratil, t. j. po roku ma opustilo, ale neskoršie som chorobu túto spätky dostal, najviac som trpel vo veľkej horúčosti, v jaseňi a v špatnom čase. Stav tento vždy väčší bol, tak že som myslel, že sa zadusím. Doktori tí len uľavili ťažkosti moje, ustavičný kašeľ natoľko ma soslabil, že som len sedieť mohol, v poslednom čase ale od všelijakých bolastí som len sedieť mohol, v poslednom a toto obyčajne 4—5 dní trvalo, odpočinku som nikdy nemal. Doktori mi povedali že mojej nemoci není pomoc len uľavenie. Posledný doktor mi povedal, že mám katár, naposledy ale keď už celkom slabý a chudý som, lež aj život som zunoval, čítal som o liečiacom ústave «Spiro spero», ku ktorému som sa aj obrátil o pomoc. Zprvoti sa mi zdalo, že horšie sa cítim, no ale o 3 týždne som sa lepšie cítil, od tohto času veľmi friško som sa liečil a aj postel som zanechal a chvala Bohu aj zamestnanie som zaujal, ktoré som pre nemoc opustil musel, a aj dneska som tu bez toho, žeby z nemoci aj najmenej badal. Za povinnosť si držím vďaku oďať za mne danú radu a lieky a hotový som ústav «Spiro spero» aj bárkomu odporúčať, kto v nemoci takejto trpí.

S úctou

Anton Deisl, Steyr (Hornia Austrlia), Duckertstr. 17.

Astma plúcový katár.

Pre najlepšieho mojego vedomia dávam na javo pochádzania a tečenia mojej nemoci. Bez všetkých predznakov, jedno ráno som zbadal v hrdle chrchlajúce a piskajúce hlasy. Probaval som vykašťať ale bolo darobné a pritom ma aj zadušalo, záduch väčšej a väčšej miere nastával, pri najmenšom násilení som sa strašne potil, čo veľmi zlé následky malo. Kašľanie ma tak strašne napádalo, že som nie zrietka bez seba ostal.

Samo sebou sa rozumie, že v takomto položení som ani pracovať ani ležať nemohol, bol som prinútení celý deň a noc sedieť stráviť.

Pri najmenšom pohnutí ma strašne zadušalo. Bol by som rád býval, keby čím skôr koniec bolo somnou. Bol som napolutovania. Hľadal som pomoc v časopisoch, kde som aj našiel takzvaní **astmový prach**, ktorí mi aspoň polachčiel ale o vykurovanie ani reči nebolo. Asi za dva roky som upotrebil za 70 mariek.

V tom čase mi odporúčali liečujúci ústav „Spiro Spero“ a som sa odhodlal že ešte aj toto oprobujem. Už po prvých nariadeniach čo som obdržal, povzbudilo vo mne smelosť a úfania. A toto poslednie liečenie bolo najlepšie. Všetké nariadenia som usilovne z energiou previedol, a musím povedať že po Bohu len im ďakovať môžem za moje uzdravenie. Usilovať sa budem pri každej príležitosti jejich liečenie odporúčať. Zostávam s úplnou úctou a vďakou

Franc Xaver Wagner, Haunstetten (Bavorsko).

Za opravdivosť rukopisu Haunstetten (Bavorsko).
(P.) E. Hüber, mešťanosta.

Plúcny katár.

Pred dvoma rokmy som ochorela na plúcnu nemoc. Prv nežli by som bola lekársku pomoc hľadala, som za čas odľahovala. Všeliaké

lieky som užívala, ale bez všetkého výsledku a takto som sa celkom uspokojila s mojou nemocou a trpela som do februára tohoto roku až som z nenazdania čítala o liečiacom ústave „Spiro spero“ a som sa listovne obrátila na ústav tento, odkiaľ som o tri dni dostala liečujúce nariadenia. Dľa nariadenia som sa hneď začala opatrovať a o pár týždňov som už o polachčenie so dňa na deň vo väčšom stupni cítila. Moje úplné vyliečenie môžem ďakovať jedine liečujúcem. Ústavu „Spiro spero“, tento ústav môžem každému trpiacemu odporúčať, pričom sa aj liečujúce výdavky veľmi ľavne

Emma Kratzer, strojníkova žena.
Ingolstadt, Münzbergstrasse 7.

Plúcna nemoc, krvácanie plúc.

Skrz presilenie v robote som ochorel v roku 1899. na plúcnu nemoc, s ktorej som sa vyliečil na čas zakiaľ som lekársku pomoc upotrebil.

Nevedel som, že takáto vnútornajšia nemoc potrebuje neprestajnú opateru. V roku 1901. som znovu dostal plúcny katár, pričom ma mnoho rázy krv zaliala a tak som oslábol, že som bol prinútení do postele lahnúť. Príčina mojej nemoci bola zas presilenie v robote a mrcha povetrie atď.

Až som sa v novinách dočítal o liečujúcom ústave „Spiro spero“ Niederlössnitz pri Drezde, a dľa zadržania udaných nariadeniach sa mi podarilo moju nemoc celkom odstrániť a úfam že sa mi ani viac nenavrátí, opakujúce moju vďaku zostávam s úctou

Ján Buxbaum.

Haselbach pri Stockerau Dol.-Austria.

Za opravdivosť ručí obecné predstavenstvo.

Kronberger, obecný predstavený.

Žalúdoková a črevová choroba.

Pre tento zázračný výsledok som povďačný ústavu «Spiro spero», ktorý mňa vyliečil. Za 18 rokov som trpel na mrcha trávenie a na slabosť žalúdka. Vždy som bol nadutý a riadnu stolicu som mal z upotrebovania liekov. Ani spať som nemohol, a v nohách som cítil trpnutia, pre ktoré som sa ani len pohnúť nemohol. Viac ráz som závrat mal. Ruky a nohy som viac ráz studené mal. Počas mojej choroby som nesmel cestu a cušpajz užívať, čo ma skoro do zúfania donieslo. Od mnohých lekárov som sa dal liečiť, bez toho aby bol nejaký výsledok dosiahol. Vtedy ma upozornili v časopisoch zjavenom «Spiro spero», a ja som sa aj rýchle odhodlal jeho liečeniu, ktorý aj za krátky čas dokazal jeho cieľ v úplnom upotrebenia liečenia tak, že sa mi prinavrátila chuť do jedenia, a stolicu som mal vždy a vždy riadnejšiu, spánok som mal riadny. A neskoršie som strávil všetky jedlá a o 4 mesiace som bol úplne zdravi. Toto môžem podakovať ien ústavu «Spiro spero» že 70 ročnom mojom veku od dlho ročnej nemoci som sa oslobodil. Istý výsledok a ľacné liečenie bár komu — kto v takejto nemoci — trpí vrele odporúčam ústavu]

s úctou Terezia Horn, Wien 16 Stillfriedplatz 5.

Úpravy liečenia listovne bez všetkého prikazu je možné. Listy prosíme výlučne v nemeckej reči písať.

Z pomedzi vyše 60.000 pod'akovacích listov.

ktoré lekárnik **EUGEN V. FELLER, STUBICA, Templom-u. č. 18. (záhrebská stol.)** pofahom na jeho výtečný Fellerov Elsa-Fluid dostal, pre nedostatok miesta len niekoľko uverejnujeme na ukážku.

Bl. p. Eugen V. Feller, Stubica, Templom-u. 18.

Vo všetkých časopisoch to môžete uverejniť, že Váš Elsa-Fluid je výtečný prostriedok, ktorý tak mne, ako i mojim známym výtečné služby učinil, tak na pr. pri reume v prstach, bolesti hlavy, bolesti chrbta, bolesti očí, atd. — Elsa-Fluid každému odporúčam a Vám som veľmi povďačná za tento prostriedok.

Buziás.

Barónka Geramb.

Váš Elsa-Fluid nech v žiadnom dome nechýba, moja pani mala žalúdočnú bolesť, od toho času ale čo Váš Elsa-Fluid užíva — je zdravá. Môjho švagva syn mal veľké bolesti na jeho boku, po 2. užívaní ale sami od seba

sa ztratili, aj proti bolesti hlavy má tiež veľký účinok. Szárasz, op. Lengyel, 1903. XI/9.

Ján Breitenbach.

Váš Elsa-Fluid pri 72 ročnej mojej matke, ktorá jej zrak už celkom bola ztratila, (a len s okuliarmi vydala), tak výborne účinkoval, že sa nemôže dost nachváliť, keď s jej zrakom všetky barvy rozozná, tak píše. V Gmünde.

Franc Hora, železničný strážnik.

My ani jeden deň bez Vášho Elsa-Fluidu nemôžeme byť, lebo veľmi nám pomáha oproti bolesti krku a oproti lánke, ani sme neni vstave dost vychváliť tento liek, tak píše. V Serezi.

Maria Bergmann.

Ponevác po upotrebení 6 fliaš z Vášho Elsa-Fluidu, bolesti zubov, žalúdočnej bolesti a lánka v kostiach mi prestalo, som presvedčený, že tento liek pre celý svet je najlepšie. V Perjamosi, XI/22. 1903.

Jakub Recktenwald.

Môj otec už od 2. rokov trpel na klanie v boku a nič mu nepomáhalo, až keď som Váš Elsa-Fluid nebesťeloval. Od tohto času chvála Bohu je celkom zdravý. Papradná, Trenčianska stolica.

Sefan Kusik.

Bez Vášho Elsa-Fluidu nadeľ nečcem byť, lebo veľmi som ho obľúbil. Moji priatelia oproti bolesti zubov ho upotrebovali, ale aj oproti beleniu

hlavy je tiež výborný! Nech Vás Boh živý! Tak píše

vo Veľkom Kolačine, o. p. Dubnica (trenč. stol.)

Juraj Csacska.

Moja Matka Váš Elsa-Fluid oproti slabosti žalúdka upotrebovala, pani Atsch oproti bolesti hlavy a pani Štefanie Straubinger od kašlu pomohol.

V P.-Monostore pri Komarne.

Juraj Eberhard.

Že som ja s Vaším Elsa-Fluidom úplne spokojný, dosvedčuje to moja objednávka. Ja z Vášho Elsa-Fluidu ustavične budem upotrebovať.

Vo Fiechenbrune (Tyrolsko).

F. Maurer, prakt. doktor

Temer všade je známo, že Fellerov Elsa-Fluid neprevyšene dobre účinkuje pri najviacerých nemocách ako k. pr. pri kašli, influenze, zimnici, lánke, lupaní, pri bolesti prstí, hlavy a zubov, pri klaní, krčoch, pri očných nemociach, žalúdočnej chorobe, pri zachrípnutí, zašľajmovaní, pri nervových chorobách, slabosti, bolesti chrbta, pri oslabení očí, pri zapáleniach, popáleninách, vredoch, pri závratach, pri opuchlinách, pri horúčosti, besnivosti, hrdlových chorobách, ťažkom dýchaní, pri nechuti k jedlu a mnohých iných chorobách.

Pravý Fellerov Elsa-Fluid

(Fellerov Fluid z esencií príjemne voňajúcich bylín so známkou „Elsa“)

musí na všetkých úpravách a na každej fľaške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu vyobrazená s menom „Elsa“ a s podpisom „Feller“. — Zdravotníckymi vrchnosťami preskúmaný a odobrený prostriedok a na výstavách v Paríži, v Ríme, v Londýne, v Nizze a v Berlíne Fellerov „Elsa-Fluid“ vyznačený bol zlatou medailou, krížom a čestným diplomom v novejšom ale čase španielsky rád červeného kríža vyznačil shotoviteľa „Fluidu“ záslužnou striebornou medailou. Objednajte si Fellerov „Elsa-Fluid“ len poštovou dobiere, alebo za vopred zaslané peniaze.

Cena opravdového Elsa-Fluidu:

Aj s portom, škatulou a návodom k upotrebeniu	12 fliaš alebo 6 dvoj. fliaš	5 korún — hal.
	24 „ „ 12 „ „ 8 „ „	60 „ „
	36 „ „ 18 „ „ 12 „ „	40 „ „
	48 „ „ 24 „ „ 16 „ „	— „ „
	60 „ „ 30 „ „ 20 „ „	— „ „

Zdarma

dostanete pokaždým opätovne objednanom tucte Elsa-Fluidu 1 fľašku.

Ďalej odporúčajú sa **FELLEROVE Rebarbara-Elsa-Pilulky**

Najlepší, najlacnejší, tisíckrát vyprobovaný prostriedok na prehnatie; účinkuje rýchle, isto, bezboľasť, zvyšuje chuť k jedeniu a napomáha trávenie, čistí a ulavuje bôle a choroby žalúdka a tráviacich ústrojov. Jedon balík (6 škatuliek) s úpravou stojí 4 koruny franko.

Ponevác najnovšie Fellerov Elsa-Fluid často pod všelijakými podobne znejúcimi menami padelajú, prosí sa ctený čitateľ, aby pozoroval na meno „Feller“, a nech nepomýli opravdivý Fellerov Elsa-Fluid s podobne znejúcimi padelaninami (ako na príklad Gold-Else-Fluid, Lujza-Fluid atd.). Nesvedomiti ľudia ešte aj ochrannú známku napodobňujú, teda aj ochranná známka je len vtedy opravdivá keďže je vidno na nej mená „Feller“ a „Elsa“.

Len **FELLEROV ELSA-FLUID** je pravý! Jestli sa jeden list náhodou ztratí, píšme **rekommandovano.**

Pravý Fellerov

prach na hmyz s ochrannou známkou „ELSA“.

Prach tento ten najškodlivejší a najhnuší hmyz, ktorí si v domácnosti, alebo záhrade, vo vinici, ako sú: bľchy, švábi, ploštice, muchy, moľ, mravce atd. odstráni. Cena (keď s Elsa-Fluidom objedná sa) stojí 1 koruna. Bez Elsa-Fluidu 4 porcie s dobiere stojí 5 korún.

Kto chce dostať Fellerov Elsa-Fluid, a pravé Fellerove Elsa-pilulky, nech si objedná listovne a napiše adresu jediného dorábatela

Eugen V. Feller, lekárnik,

dvorný dodavateľ jeho cis. a král. výsosti princa Filipa Bourbona

Stubica, Templom-utcza 18. sz. (záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u lekárniky Jozefa Töröka, Kráľovská ulica č. 12., v lekárni «Nádor» dra Eggera Váci-körút. 17. a v lekárni Bélu Zoltána Szabadság-tér.

Tlačou Stephanaeum V Budapešti, VIII., Szentkirályi-utcza 28/a.